

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 13. juuni 2022
(OR. fr, en)

9749/22

ECOFIN 543
UEM 147
SOC 338
EMPL 220
COMPET 441
ENV 538
EDUC 211
RECH 334
ENER 249
JAI 803
GENDER 83
ANTIDISCRIM 63
JEUN 94
SAN 338

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9406/22 - COM(2022) 615 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse lirimaa 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus lirimaa 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitus eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2022) 615 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Iirimaa 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

- (1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,³ millega loodi taaste- ja vastupidavusrahadu. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ning teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, tugevdades samas liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. Samuti aitab see tugevdada riigi rahanduse kestlikkust ning edendada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis. 2022. aasta juunis ajakohastatakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikega 2 taaste- ja vastupidavusrahadust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (2) 24. novembril 2021 võttis komisjon vastu iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2022) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse 7. mail 2021 allkirjastatud Porto sotsiaalkohustust rakendada edasi Euroopa sotsiaalõiguste sammast, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017. Euroopa Ülemkogu kiitis 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteetid heaks 25. märtsil 2022. 24. novembril 2021 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka häiremehhanismi aruande, milles nimetati Iirimaa ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus kohta ning ettepaneku 2022. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. 5. aprillil 2022 võttis nõukogu vastu soovitus euroala majanduspoliitika kohta⁴ ja 14. märtsil 2022 ühise tööhõive aruande.

⁴ Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C 153, 7.4.2022, lk 1).

- (3) Venemaa sissetung Ukrainasse pärast ülemaailmset pandeemiat on märkimisväärselt muutnud geopoliitilist ja majanduslikku olukorda. Sissetungi mõju liikmesriikide majandusele avaldub muu hulgas kõrgemates energia-, toidu- ja toorainehindades ning kehvemates kasvuväljavaadetes. Kõrgemad energiahinnad mõjutavad tugevasti eelkõige kõige haavatavamaid leibkondi, kes kannatavad energiaostuvõimetuse all või elavad selle ohus, samuti ettevõtteid, mis on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad. Liit seisab silmitsi ka Ukrainast põgenevate inimeste enneolematu sissevooluga. Venemaa agressioonisõjast tulenevad majanduslikud tagajärjed on mõjutanud liikmesriike ebaühtlaselt. Sellega seoses käivitati 4. märtsil 2022 nõukogu rakendusotsusega (EL) 2022/382⁵ esimest korda nõukogu direktiiv 2001/55/EÜ,⁶ millega anti Ukrainast pärit põgenikele õigus seaduslikult liidus viibida ning juurdepääs haridusele ja koolitusele, tööturule, tervishoiule, eluasemele ja sotsiaalhoolekandele.

⁵ Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2022, lk 1).

⁶ Nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12).

- (4) Võttes arvesse kiiresti muutuvat majanduslikku ja geopoliitilist olukorda, jätkub Euroopa poolaasta raames 2022. aastal majandus- ja tööhõivepoliitika ulatuslik koordineerimine, lähtudes samal ajal taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisnõuetest, nagu on märgitud 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsis. Vastuvõetud taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine on oluline poliitiliste prioriteetide elluviimiseks Euroopa poolaasta raames, kuna kavades käsitletakse kõiki 2019. ja 2020. aasta Euroopa poolaasta tsüklites esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärses osas neist. 2019. ja 2020. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21, nagu ka riigipõhised soovitused, mis esitati enne selliste läbivaadatud, ajakohastatud või muudetud kavade esitamise kuupäeva.
- (5) Stabiilsuse ja kasvu pakti üldist vabastusklauslit on kohaldatud alates 2020. aasta märtsist. Oma 3. märtsi 2021. aasta teatises „Üks aasta pärast COVID-19 puhangu algust: eelarvepoliitika meetmed“ esitas komisjon oma seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, kusjuures peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks peaks olema liidu või euroala majandustegevuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Võttes arvesse suurenenud ebakindlust ja majandusväljavaateid ohustavaid suuri langusriske Euroopas toimuva sõja kontekstis, enneolematut energiahindade tõusu ja jätkuvaid häireid tarneahelates, on põhjendatud stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamisaja pikendamine 2023. aastani.

- (6) Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus,⁷ milles esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta, esitatud lähenemisviisi kohaselt on üldist eelarvepoliitikat praegu kõige parem mõõta esmaste kulude (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusraha tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid⁸. Selleks et hinnata, kas riigi eelarvepoliitika on konservatiivne ja kas eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist kooskõlas rohe- ja digipöördega, tuleks üldisest eelarvepoliitikast kaugemale minnes pöörata tähelepanu ka riiklikult rahastatavate⁹ esmaste jooksvate kulude (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed ja välja jäetud COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) ja investeeringute arengule.

⁷ Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 28).

⁸ Käesolevas soovitus esitatud hinnangud eelarvepoliitika ja selle komponentide kohta on komisjoni hinnangud, mis põhinevad komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi aluseks olevatel eeldustel. Komisjoni hinnangud keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu kohta ei hõlma selliste reformide positiivset mõju, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavaga ja võivad hoogustada potentsiaalset majanduskasvu.

⁹ Ei rahastata taaste- ja vastupidavusraha ega muudest liidu vahenditest antavate toetustega.

- (7) 2. märtsil 2022 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse 2023. aasta eelarvepoliitika üldised suunised („eelarvesuunised“), et toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist. Komisjon märkis, et 2022. aasta talveprognoosi makromajandusliku prognoosi kohaselt näib üleminek 2020.–2022. aasta üldiselt toetavalt eelarvepoliitikalt üldiselt neutraalsele eelarvepoliitikale, olles samas valmis reageerima muutuvale majandusolukorrale, 2023. aastal asjakohane. Komisjon teatas, et 2023. aasta eelarvesoovitused peaksid jätkuvalt olema liikmesriikide vahel diferentseeritud ja nendes tuleks arvesse võtta võimalikku ülekanduvat mõju riikide vahel. Komisjon kutsus liikmesriike üles kajastama suuniseid oma stabiilsus- ja lähenemisprogrammides. Komisjon võttis kohustuse jälgida tähelepanelikult majandusarengut ja kohandada oma poliitikasuuniseid vastavalt vajadusele ning hiljemalt 2022. aasta mai lõpus esitatavas Euroopa poolaasta kevadpakettis.
- (8) Seoses eelarvesuunistega võetakse 2023. aasta eelarvesoovitustes arvesse halvenenud majandusväljavaateid, suurenenud ebakindlust ja täiendavaid langusriske ning võrreldes komisjoni 2022. aasta talveprognoosiga kiiremat inflatsiooni. Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb eelarvemeetmete abil suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse ning säilitada kõige haavatavamate leibkondade ostujõud, et leevendada energiahinna tõusu mõju ja aidata piirata teisest inflatsioonisurvet sihipäraste ja ajutiste meetmete abil. Eelarvepoliitika peab jääma paindlikuks, et kohaneda kiiresti muutuvate oludega, sealhulgas Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast kaitse ja julgeoleku osas tulenevate väljakutsetega, ning see peab olema liikmesriikide vahel diferentseeritud vastavalt nende eelarve- ja majandusolukorrale, võttes sealhulgas arvesse, kuidas neile mõjub kriis ja Ukrainast põgenenud inimeste sisseränne.

- (9) 28. mail 2021 esitas Iirimaa vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 8. septembril 2021 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse Iirimaa taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta¹⁰. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsuse vastuvõtmisest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Iirimaa on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmäärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.
- (10) 4. mail 2022 esitas Iirimaa kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artiklis 4 sätestatud tähtajaga oma 2022. aasta riikliku reformikava ja 29. aprillil 2022 oma 2022. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2022. aasta riiklik reformikava ka Iirimaa kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava rakendamisel tehtud edusammude kohta.

¹⁰ ST 11046/2021 INIT; ST 11046/2021 ADD 1.

- (11) 23. mail 2022 avaldas komisjon Iirimaa kohta 2022. aasta riigiaruande. Selles hinnati Iirimaa edusamme nõukogu poolt 2019., 2020. ja 2021. aastal vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti taaste ja vastupidavuse tulemustabeli põhjal kokkuvõtte sellest, kuidas Iirimaa on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega, sealhulgas nendega, mis tekivad seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse. Samuti hinnati Iirimaa edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.
- (12) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Iirimaa kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 23. mail 2022. Komisjon järeldas, et Iirimaal ei esine enam tasakaalustamatust, mis on seotud suure erasektori, valitsemissektori ja välisvõlaga. Nii enne kui ka pärast pandeemiat on tehtud olulisi edusamme valitsemissektori ja erasektori võlakoormuse ning netoväliskohustuste vähendamisel.

(13) Oma 20. juuli 2020. aasta soovitus¹¹ soovitas nõukogu Iirimaa võtta 2020. ja 2021. aastal kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemia ning toetada majandust ja selle taastumist. Samuti soovitati Iirimaa juhul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla kestlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Eurostati kinnitatud andmete põhjal vähenes Iirimaa valitsemissektori eelarvepuudujääk 5,1 %-lt SKPst 2020. aastal 1,9 %-le SKPst 2021. aastal. Iirimaa eelarvepoliitilised meetmed toetasid majanduse taastumist 2021. aastal, samal ajal kui ajutised erakorralised meetmed vähenesid 3,3 %-lt SKPst 2020. aastal 2,7 %-le SKPst 2021. aastal. Iirimaa 2021. aasta meetmed olid kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. 2020. ja 2021. aastal valitsuse poolt kaalutusõiguse alusel võetud eelarvemeetmed olid enamasti ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. Eurostati kinnitatud andmete kohaselt langes valitsemissektori võlg 58,4 %-lt SKPst 2020. aastal 56,0 %-le SKPst 2021. aastal.

¹¹ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Iirimaa 2020. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Iirimaa 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 39).

(14) 2022. aasta stabiilsusprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on realistlik. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2022. aastal 6,4 % ja 2023. aastal 4,4 %. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2022. aastal väiksem ehk 5,4 % ja 2023. aastal sarnane ehk 4,4 %, mis tuleneb peamiselt väiksemast eratarbimisest ja väiksemast ekspordiprognosist 2022. aastal. Valitsus prognoosib oma 2022. aasta stabiilsusprogrammis, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk väheneb 2022. aastal 0,4 %-le SKPst ja muutub 2023. aastal 0,2 % suuruseks ülejäägiks. 2022. aastaks prognoositud vähenemine kajastab peamiselt tugevat majandustegevuse kasvu ja enamiku erakorraliste meetmete tühistamist. 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 2022. aastal 50,1 %ni ja seejärel 2023. aastal 46,3 %ni. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2022. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2022. aastal 0,5 % SKPst ja 2023. aastal on ülejääk 0,4 % SKPst. See on kooskõlas 2022. aasta stabiilsusprogrammis prognoositud valitsemissektori eelarvepositsiooniga. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse sarnane: 2022. aastal 50,3 % ja 2023. aastal 45,5 %. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on keskpika perioodi (kümme aastat) keskmine potentsiaalne SKP kasv hinnanguliselt 6,6 %. See hinnang ei hõlma aga selliste reformide mõju, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavaga ja võivad hoogustada Iirimaa potentsiaalset majanduskasvu.

- (15) 2022. aastal kaotab valitsus järk-järgult enamiku COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud meetmetest, nii et ajutised erakorralised meetmed peaksid prognooside kohaselt vähenema 2,7 %-lt SKPst 2021. aastal 0,6 %-le SKPst 2022. aastal. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud meetmed, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal 0,2 % SKPst ja 2023. aastal 0,0 % SKPst¹². Need meetmed hõlmavad peamiselt sotsiaalsiirdeid vaesematele leibkondadele ja energiatarbimise kaudsete maksude alandamist. Need meetmed on kavandatud enamasti ajutistena. Kui aga energiahinnad jäävad kõrgeks ka 2023. aastal, võidakse mõned neist meetmetest säilitada. Mõned neist meetmetest ei ole suunatud, eelkõige tasumine kõigi kodumajapidamiste elektriarvete eest ja üldine aktsiiside alandamine. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad ka Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse pakkumise kulud, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal 0,1 % SKPst ja 2023. aastal 0,1 % SKPst¹³.

¹² Näitajad kajastavad alates 2021. aasta sügisest võetud meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

¹³ Eeldatakse, et Ukrainast liitu põgenenud isikute koguarv jõuab 2022. aasta lõpuks järk-järgult 6 miljonini ning nende geograafiline jaotus põhineb olemasoleva diasporaa suurusel, vastuvõtva liikmesriigi elanikkonna suhtelisel suurusel ja Ukrainast põgenenud isikute tegelikul jaotusel üle kogu liidu 2022. aasta märtsi seisuga. Inimese kohta arvatud eelarvekulude puhul põhinevad hinnangud komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse Euromodi mikrosimulatsiooni mudelil, võttes arvesse nii rahaülekandeid kui ka mitterahalisi hüvitisi, nagu haridus ja tervishoid.

- (16) Oma 18. juuni 2021. aasta soovitusel soovitas nõukogu Iirimaa jätkata 2022. aastal toetavat eelarvepoliitikat, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadava impulsi toel, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud. Samuti soovitas nõukogu Iirimaa juhul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada riigi rahanduse kestlikkus keskpikas perspektiivis ning samal ajal suurendada investeeringuid majanduskasvu potentsiaali hoogustamiseks.
- (17) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi ja riigi 2022. aasta stabiilsusprogrammis esitatud teabe kohaselt prognoositakse, et eelarvepoliitika on 2022. aastal toetav (−0,3 % SKPst), nagu soovitas nõukogu¹⁴. Iirimaa kavatseb jätkuvalt toetada majanduse taastamist, kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut täiendavate investeeringute rahastamiseks, nagu on soovitanud nõukogu. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulutuste positiivne panus majandustegevusse peaks jääma 2021. aastaga võrreldes stabiilseks. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid 2022. aastal andma eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,3 protsendipunkti¹⁵. Seepärast kavatseb Iirimaa säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu on soovitanud nõukogu. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2022. aastal andma üldisesse eelarvepoliitikasse üldjoontes neutraalse panuse 0,0 protsendipunkti. See hõlmab energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõjuga tegelemise meetmete täiendavat mõju (0,2 % SKPst).

¹⁴ Näitaja miinusmärk vastab esmaste kulude kasvu liigsele kasvule võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga, osutades ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

¹⁵ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma neutraalse panuse 0,0 protsendipunkti SKPst.

- (18) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika seisund, eeldusel et poliitikat ei muudeta, 2023. aastal +1,8 % SKPst¹⁶. Prognooside kohaselt jätkab Iirimaa 2023. aastal taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste kasutamist, et rahastada täiendavaid investeeringuid majanduse taastamise toetuseks. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulutuste positiivne panus majandustegevusse peaks jääma 2022. aastaga võrreldes stabiilseks. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid 2023. aastal andma eelarvepoliitikasse neutraalse panuse 0,0 protsendipunkti¹⁷. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2023. aastal andma üldisesse eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 1,8 protsendipunkti. See hõlmab energiahindade tõusu leevendamiseks võetud meetmete järkjärgulise kaotamise mõju (0,2 % SKPst).
- (19) 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepositsioon jõudma 2024. aastal ülejäägini 1,2 % SKPst ja 2025. aastaks ülejäägini 1,4 % SKPst. Seega peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk jääma programmiperioodi jooksul alla 3 % SKPst. Nendes prognoosides eeldatakse, et põhikulude kasvu ülempiir on 5 % aastas. 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2025. aastani kahanema – täpsemalt 2024. aastal 43,8 %ni ja 2025. aastal 40,7 %ni. Komisjoni analüüsi kohaselt näivad võla kestlikkusega seotud riskid keskpikas perspektiivis väikesed.
- (20) Pensionisüsteemi üldine puudujääk peaks pikas perspektiivis suurenema, kuna pensionikulud suurenevad 4,6 %-lt SKPst 2019. aastal 7,6 %-le SKPst 2070. aastal. Sõltumatu pensionikomisjon esitas mitu soovituslikku pensionisüsteemi eelarvelise kestlikkuse tagamiseks.

¹⁶ Näitaja plussmärk vastab esmaste kulude kasvu vähesele kasvule võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga, osutades pärssivale eelarvepoliitikale.

¹⁷ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma neutraalse panuse 0,0 protsendipunkti SKPst.

- (21) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja nimetatud määruse V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mille rakendamise suunav ajakava tuleb lõpule viia 31. augustiks 2026. Need aitavad lahendada kõiki majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme või olulist osa majanduslikest ja sotsiaalsetest probleemidest, millele on osutatud riigipõhistes soovitusetes, mille nõukogu esitas Iirimaale Euroopa poolaasta raames 2019. ja 2020. aastal, nagu ka riigipõhistes soovitusetes, mis esitati enne taaste- ja vastupidavuskava vastuvõtmise kuupäeva. Eelkõige keskendutakse kavas reformidele ja investeeringutele, mis hõlbustavad rohe- ja digipööret, samuti aktiivse tööturule integreerimise toetamisele ja oskuste täiendamisele. Samuti aitavad investeeringud kiirendada küpsete avaliku sektori investeerimisprojektide elluviimist, edendada erainvesteeringuid ning kasutada teadusuuringute ja innovatsiooni stimuleerimiseks rohkem otseseid rahastamisvahendeid. Lisaks on taaste- ja vastupidavuskavas võetud kohustus viia läbi reforme seoses sotsiaal- ja taskukohaste eluasemetega, pensionidega, tervishoiuga ja ettevõtlust takistavate regulatiivsete tõketega, kehtestades samal ajal meetmed, mis peaksid osaliselt aitama lahendada rahapesuvastase tegevuse ja agressiivse maksuplaneerimisega seotud probleeme.

- (22) Iirimaa taaste- ja vastupidavuskava rakendamine aitab eeldatavasti teha täiendavaid edusamme rohe- ja digipöörde valdkonnas. Iirimaa kliimaeesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad taaste- ja vastupidavuskava kogueraldisest 42 %, samas kui digieesmärke toetavad meetmed moodustavad kava kogueraldisest 32 %. Taaste- ja vastupidavuskava täielik rakendamine kooskõlas asjakohaste eesmärkide ja sihtidega aitab Iirimaa COVID-19 kriisist kiiresti taastuda, tugevdades samal ajal tema vastupanuvõimet. Sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

- (23) Iirimaa ei ole veel ametlikult esitanud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060¹⁸ ettenähtud partnerluslepingut ega muid nimetatud määruses ettenähtud ühtekuuluvuspoliitika programmidokumente. Kooskõlas määrusega (EL) 2021/1060 peab Iirimaa arvesse võtma asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi ühtekuuluvuspoliitika 2021.–2027. aasta fondide programmitöös. See on eeltingimus ühtekuuluvuspoliitika fondidest saadava rahalise toetuse tulemuslikkuse suurendamiseks ja lisaväärtuse maksimeerimiseks, edendades samal ajal nende ühtekuuluvuspoliitika fondide ning muude liidu vahendite ja fondide vahelist koordineerimist, vastastikust täiendavust ja sidusust. Taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika programmide edukas rakendamine sõltub ka selliste kitsaskohtade kõrvaldamisest, mis pärsivad investeringuid, mis toetavad rohe- ja digipööret ning tasakaalustatud territoriaalset arengut.

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

- (24) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Iirimaa silmitsi mitme muu probleemiga, mis on seotud ringmajanduse ja reoveega. Iirimaal on jäätmete peaaegu 25 % suurem kui liidu keskmine, mille tulemusena on riik liidus viiendal kohal olmejäätmete tekitamises elaniku kohta. Ringlussevõtu määrade suurendamisel tehtud edusammud on viimastel aastatel aeglustunud, samal ajal kui põletamine on märkimisväärselt suurenenud. Materjalide ringkasutus Iirimaal oli 2020. aastal 1,8 %, mis on tunduvalt alla ELi keskmise (12,8 %). Iirimaal on vaja rohkem stiimuleid ja investeeringuid, et rakendada ambitsioonikamat jäätme- ja ringmajanduse strateegiat, vältides samal ajal liigse põletamisvõimsuse loomist. Vaja on suuremaid jõupingutusi, et toetada ringmajanduse ärimudeleid, mis hõlmavad materjalide kogu olelusringi, et vähendada jäätmeid ja ressursside tarbimist. Kuigi reoveekäitlusse tehtavate investeeringute hõlbustamisel on tehtud mõningaid edusamme, puhastatakse Iirimaal vähem kui 50 % reoveest kooskõlas liidu õigusega. Kõige märkimisväärsem takistus pinnavee kvaliteedile Iirimaal tuleneb nii puhastamata reoveest kui ka põllumajandusest pärit liigsetest toitainetest. Taristut on vaja märkimisväärselt ajakohastada, samuti on vaja jõulisemat lähenemisviisi põllumajandustegevusest tuleneva veereostuse ohjeldamiseks. Asjakohane reoveetaristu on oluline ka üldsuse elukvaliteedi ja tervisetingimuste parandamiseks. Lisaks aitab piisav reoveetaristu parandada regionaalarengut, loob kestliku majanduskasvu ja töökohti ning on kasulik turismile.
- (25) Versailles' deklaratsioonis liidu riigipeadelt ja valitsusjuhtidelt saadud volituste kohaselt soovetakse komisjoni ettepanekuga kava „REPowerEU“ kohta kaotada järk-järgult võimalikult kiiresti liidu sõltuvus Venemaalt imporditavast fossiilkütusest. Selleks kavatses komisjon määrata dialoogis liikmesriikidega kindlaks kõige sobivamad projektid, investeeringud ja reformid riiklikul, piirkondlikul ja liidu tasandil. Nende meetmete eesmärk on vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest ja suunata fossiilkütuste import Venemaalt eemale.

(26) 2020. aasta andmete kohaselt ei impordi Iirimaa Venemaalt toornaftat ega gaasi. Iirimaa sõltuvus Venemaa söest (22 % sõeimportist) on väiksem kui liidu keskmine olukorras, kus ka tahkete fossiilkütuste osakaal energiaallikate jaotuses (7,6 %) on samuti väiksem kui liidu keskmine. Kuigi Iirimaa sõltuvus Venemaa naftast ja gaasist on liidu keskmisest piiratum, suurendavad praegune geopoliitiline olukord ja kõrged energiahinnad Iirimaa jaoks pakulist vajadust suurendada jõupingutusi, et saavutada riiklikus energia- ja kliimakavas sätestatud taastuvenergia eesmärgid. Iirimaa kliimameetmete kava sisaldab ambitsioonikat eesmärki muuta riigi energiasüsteemi 2030. aastaks. See võimaldab Iirimaal aastatel 2018–2030 vähendada kasvuhoonegaaside koguheidet 51 %. Vajalikud reformid ja nende muutuste ulatus on märkimisväärsed, alates vajalike avaliku ja erasektori investeeringute tagamisest kuni kohustuste õigeaegse täitmiseni. Selleks et täielikult ära kasutada taastuvaid energiaallikaid ja saavutada Iirimaa kliimaeesmärgid, on vaja Iirimaa energiataristut põhjalikult uuendada. Fossiilkütustest sõltuvuse vähendamisel on keskse tähtsusega investeerimisraamistiku loomine, mis soodustab ja stimuleerib investeerimist üleminekusse rohelisele energiale. Taastuvate energiaallikate puhul esineb planeerimis- ja loasüsteemis endiselt probleeme, eelkõige seoses planeerimislubade andmise menetluste pika kestusega ning pikkade ja kulukate kaebemenetlustega. Planeerimis- ja loasüsteemi tõhususe parandamine, tagades asjakohaste ressursside kättesaadavuse planeerimisprotsessi kõigis etappides, ning üldise raamistiku ratsionaliseerimine võib kiirendada suuremahulisi arendusi, kiirendades seeläbi rohepöoret. Lisaks on ülekoormuse vähendamisel ja elektrivõrgu stabiilsuse parandamisel otsustava tähtsusega elektrivõrgu laiendamine ja tugevdamine ning taristu toetamine peamistes asukohtades. Eelkõige toetavad energiavarustuse suuremat kindlust uued elektriülekanne võrkudevahelised ühendused naaberriikidega. Vaja on ka suuremat salvestamise võimsust ja elektrisõidukite laadimispunktide massilist kasutuselevõttu. Lisaks aitaks riikliku taastuvallikatest toodetud vesiniku strateegia väljatöötamine energiaallikate jaotust mitmekesistada.

- (27) Energiatõhususe meetmetel on oluline roll energiatarbimise vähendamisel. Suur energiasääst on vajalik mitte ainult Iirimaa kliimaeesmärkide saavutamiseks, vaid ka kogu liitu hõlmava eesmärgi saavutamiseks vähendada kasvuhoonegaaside heite netokogust 55 %. Kuigi kliimameetmete kava on õigel teel, on Iirimaa kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise osas seni maha jäänud. Kohaldades energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet ja taotledes hoonetes suurt energiasäästu, võiks Iirimaa vähendada oma sõltuvust energiaimpordist. Suurem hulk elektrisõidukeid võiks kasutada ära kodumaist elektritootmist, selle asemel et toetuda kütuse impordile. Kuna kliimameetmete kava sisaldab eesmärki, et 2030. aastaks peab Iirimaa teedel olema miljon elektrisõidukit, on vaja elektrisõidukite laadimispunkte märkimisväärselt suuremal määral kasutusele võtta. Paketi „Eesmärk 55“ eesmärkide saavutamiseks tuleb Iirimaa veelgi vähendada kasvuhoonegaaside heidet ning suurendada taastuvenergia tootmist ja energiatõhusust.
- (28) Kuigi kliimaneutraalsusele ülemineku ja fossiilkütustest loobumise kiirendamine tekitab mitmes sektoris märkimisväärsed ümberkorralduskulusid, saab Iirimaa ühtekuuluvuspoliitika raames kasutada õiglase ülemineku mehhanismi, et leevendada ülemineku sotsiaal-majanduslikku mõju kõige enam mõjutatud piirkondades. Lisaks saab Iirimaa kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1057¹⁹ loodud Euroopa Sotsiaalfond+, et parandada tööhõivevõimalusi ja tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust.
- (29) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2022. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus²⁰ kajastub soovitusel 1.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21).

²⁰ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

(30) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2022. aasta soovitusel euroala kohta sätestatud soovitusi. Iirimaa puhul kajastub see eelkõige soovitustes 1 ja 2,

SOOVITAB Iirimaa võtta 2022. ja 2023. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv oleks kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga, võttes arvesse jätkuvat ajutist ja suunatud toetust kodumajapidamistele ja ettevõtetele, mis on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Olla valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiapuudusele, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut ning muid liidu vahendeid. Järgida pärast 2023. aastat eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne keskpika perioodi eelarvepositsioon. Tegeleda elanikkonna vananemisega seotud pensionikulude eeldatava suurenemisega, tagades riikliku pensionisüsteemi eelarvelise kestlikkuse.
2. Jätkata oma taaste- ja vastupidavuskava rakendamist kooskõlas nõukogu 8. septembri 2021. aasta rakendusotsuses esitatud eesmärkide ja sihtidega. Esitada 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmidokumendid, et viia lõpule läbirääkimised komisjoniga ja seejärel alustada nende dokumentide rakendamist.
3. Keskendada jõupingutused ringmajanduse edendamisele. Eelkõige arendada nii taristut kui ka poliitikat, et vältida jäätmeid ning suurendada korduskasutatud ja ringlussevõetud materjalide sisaldust, ning töötada välja tõhusam süsteem ringlussevõetavate jäätmete, sealhulgas biolagunevate jäätmete liigiti kogumiseks. Edendada ohutumaid ja puhtamaid reoveeringluseid.

4. Vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest. Kiirendada taastuenergia, eelkõige avamere tuuleenergia kasutuselevõttu, sealhulgas viies läbi reforme, et parandada planeerimis- ja loasüsteemi tõhusust, eelkõige vähendades menetluste kestust. Ajakohastada energiataristut, sealhulgas salvestamiseks, ning suurendada võrgu stabiilsust. Tagada hoonete põhjaliku renoveerimise kiire rakendamine. Kiirendada transpordi elektrifitseerimist, sealhulgas laadimisseadmete paigaldamise teel.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja